

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๗ - ๘/๒๕๕๖

เรื่องพิจารณาที่ ๔๒/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๔๖/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๖๓/๒๕๕๕

วันที่ ๑๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๖

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ หรือไม่
ประเด็นที่สอง หากพรรคการเมืองผู้ถูกร้องถูกยุบ หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค จะต้องถูกตัดสิทธิ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๗ และถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๘๘ หรือไม่

ความเห็น

ในประเด็นที่หนึ่งนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน

เมื่อครบระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงานให้นายทะเบียน มีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๘๒ พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และส่วนที่ ๕ การใช้จ่ายของพรรคการเมือง และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป และให้นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๘๓ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่พรรคการเมืองนั้นยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ หรือในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคผู้ถูกร้องได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ตามมาตรา ๘๒ แล้ว แต่ผู้ร้องตรวจสอบแล้วพบว่าเอกสารและหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินดังกล่าวยังไม่ถูกต้อง ผู้ร้องแจ้งให้พรรคผู้ถูกร้องชี้แจง และจัดส่งเอกสารและหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินเพิ่มเติมหรือคืนเงินภายในเวลาที่ผู้ร้องกำหนด แต่เมื่อครบกำหนดพรรคผู้ถูกร้องก็ยังไม่ได้ชี้แจงเหตุผลและไม่จัดส่งเอกสารและหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเพิ่มเติมให้ครบถ้วนตามที่ให้ดำเนินการ

นอกจากนี้พรรคผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้อง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งให้พรรคผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ แต่พรรคผู้ถูกร้องไม่ได้จัดส่งแต่อย่างใด

ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ไม่เคยได้รับหนังสือแจ้งให้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จากผู้ร้อง และที่ไม่ได้จัดส่งเอกสารและหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นเพราะเอกสารสูญหายระหว่างการซ่อมแซม

ที่ทำการพรรค หรือระหว่างการขนย้ายเอกสารไปยังที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องแห่งใหม่ เห็นว่าพรรคผู้ถูกร้อง อ่างลอย ๆ ไม่มีพยานหลักฐานใดสนับสนุนข้อต่อสู้ ยังไม่อาจรับฟังได้

คดีคงรับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า พรรคผู้ถูกร้องได้รับเงินสนับสนุน และจะต้องจัดทำรายงาน การใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามมาตรา ๘๒ เมื่อผู้ร้องแจ้งให้พรรคผู้ถูกร้องชี้แจงการใช้จ่ายเงินไม่ถูกต้อง และให้จัดส่งเอกสารและ หลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินเพิ่มเติมหรือคืนเงินภายในเวลาที่กำหนด แต่พรรคผู้ถูกร้องมิได้รายงาน ให้ผู้ร้องทราบภายในเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง จากนั้นในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ พรรคผู้ถูกร้องมิได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนอีกกรณีหนึ่ง ตามมาตรา ๘๒

สำหรับในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีอีกกรณีหนึ่งที่พรรคผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงาน การดำเนินกิจการของพรรค แจ้งให้ผู้ร้องทราบภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แต่พรรคผู้ถูกร้องมิได้จัดส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ผู้ร้องได้แจ้งให้พรรค ผู้ถูกร้องดำเนินการจัดทำรายงานแล้ว พรรคผู้ถูกร้องมิได้จัดทำรายงานให้ผู้ร้องทราบ ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง

ด้วยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยข้างต้น จึงเห็นว่ามีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการ ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒

ประเด็นที่สอง คงมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยว่าหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคจะต้องถูกตัดสิทธิ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และถูกเพิกถอน สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๘ หรือไม่

มาตรา ๙๗ ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืน มาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ หรือต้องยุบตามมาตรา ๙๔ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหาร ของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่ วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป

มาตรา ๙๘ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๙๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิได้สั่งให้ยุบพรรคการเมือง

เห็นว่า มาตรา ๙๗ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องสั่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๗ คือ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป สำหรับมาตรา ๙๘ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ และศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง จากข้อเท็จจริงที่พรรคผู้ถูกร้องรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง และมีได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ จึงเป็นหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย ทั้งมิได้มีการแก้ไขให้ถูกต้องตามมาตรา ๙๘ จึงต้องสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิได้สั่งให้ยุบพรรคการเมือง

ด้วยเหตุผลที่ได้วินิจฉัยมาแล้วจึงมีความเห็นว่า ให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ กับตัดสิทธิหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องในการที่จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาใหม่อีกไม่ได้ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และมาตรา ๙๘

นายบุรีรักษ์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ